

Třetí schůze European Union Osteoporosis Consultation Panel Brusel, 10. listopadu 2004

Třetí schůze **European Union (EU) Osteoporosis Consultation Panel** se konala 10. listopadu 2004 v Bruselu, v administrativní budově přidružené hlavním budovám Evropského parlamentu. Zasedání bylo přítomno přes 70 účastníků, včetně členů Evropského parlamentu, vyšších státních úředníků a odborníků z více než 20 členských zemí EU. Za Českou republiku se schůze zúčastnila dr. Jitka Vokrouhlická (z pověření Rady Ligy proti osteoporóze), za Slovenskou republiku předseda Společnosti pre osteoporózu a metabolické ochorenia kostí prof. MUDr. Juraj Payer, CSc., a MUDr. Eugen Nagy za Ministerstvo zdravotníctví SR.

Jako člen **European Parliament Osteoporosis Interest Group** se akce zúčastnil europoslanec MUDr. Milan Cabrnach.

Před zprávou z této schůze pokládáme za důležité vysvětlit názvy těchto dvou organizací, aktivně činných v oblasti osteoporózy na úrovni Evropské unie.

EU Osteoporosis Consultation Panel

Tato organizace vznikla v září 2002 z pověření Evropské Komise za účelem pomoci realizovat doporučení vydaná Evropskou Komisí v roce 1998 (*tabulka 1*), tedy s cílem zařadit problematiku osteoporózy a s ní spojených zlomenin mezi zdravotní priority vlád členských zemí EU. Panel se schází jedenkrát ročně.

Každou členskou zemi reprezentuje tzv. „*osteoporosis expert*“ a „*policy maker*“. Expertem může být lékař, pacient nebo kterákoliv jiná osoba, odhodlaná spolupracovat s místními politiky na zvy-

šování povědomí o osteoporóze a zlomeninách ve zdravotním systému jejich země. „*Policy maker*“ je pak politik, aktivně se podílející na prosazování této myšlenky.

European Parliament Osteoporosis Interest Group

Jedná se o neformální sdružení členů Evropského parlamentu, příslušníků různých politických stran. Cílem této skupiny je podporovat rozvoj pozitivních přístupů k problematice osteoporózy mezi členy Parlamentu a zvýšit povědomí politiků o této závažné chorobě. Její hlavní prioritou na úrovni Evropské unie je pomoci získat Doporučení Rady na prevenci osteoporotických zlomenin. Nově zvolenými předsedkyněmi jsou Angelika Niebler MEP (členka Evropského parlamentu za německé křesťanské demokracie) a Mary Honeyball MEP (angličtí socialisté). V současné době, po volbách do Evropského parlamentu, Interest Group nabírá další členy z nových členských zemí. Českou republiku zastupuje v European Parliament Osteoporosis Interest Group europoslanec MUDr. Milan Cabrnach MEP, Slovenskou republiku MUDr. Záborská MEP.

Zpráva ze 3. schůze EU Osteoporosis Consultation Panel

Schůzi v Bruselu předcházela elektronická komunikace všech členů Panelu s hlavními organizátory schůze. Každá členská země musela měsíc před schůzí dodat zprávu o hlavních dosažených úspěších a úkolech své země, tak jak je stanoveno v doporučeních

Tabulka 1
Doporučení Evropské komise z roku 1998

„Zpráva stavu osteoporózy v Evropském společenství – akce zaměřená na prevenci“

Doporučení 1

Osteoporóza musí být přijata jako závažný úkol zdravotní péče jak Evropskou unií, tak vládami všech jejích členských zemí.

Doporučení 2

Více dat je nutné získat v oblasti incidence a prevalence osteoporotických zlomenin.

Doporučení 3

Pro efektivní plánování zvýšení požadavků na zdravotní péči a pro zřízení vhodných zdrojů je žádoucí koordinovat národní systémy v rámci Evropské unie.

Doporučení 4

V oblasti suplementace vápníkem a vitamínem D je nutné vytvořit a zavést postupy poradenství pro veřejnost i pro zdravotníky.

Doporučení 5

Osoby se schválenými indikacemi k osteodenzitometrickému vyšetření by měly mít toto vyšetření dostupné a plně hrazené zdravotními pojišťovnami.

Doporučení 6

V členských zemích by při rozhodování o volbě léčby měla být uplatňována pravidla medicíny založené na důkazech. Léčba by měla být hrazena všem pacientům se schválenými indikacemi.

Doporučení 7

Vlády by měly aktivně podporovat národní pacientské a vědecké organizace, poskytovat jim finanční podporu a napomáhat při jejich propagaci. Významnou prioritou by rovněž mělo být příslušné vzdělávání zdravotníků, zapojených do péče o osteoporózu.

Doporučení 8

Další výzkum je žádoucí v mnoha oblastech, včetně následujících:

- Modifikovatelné faktory, určující výši maximálního množství kostní hmoty (jako je cvičení a příjem vápníku).
- Identifikace rizikových faktorů pádů a vliv strategií zaměřených na prevenci pádu na výskyt zlomenin.
- Další zhodnocení přístupů k identifikaci jednotlivců s vysokým rizikem zlomeniny u různých věkových skupin, např. použití ultrazvukového parametru BUA (širokopásmový útlum ultrazvuku), biochemických markerů kostního obrátu a rizikových faktorů, buď jednotlivě nebo v kombinaci.
- Posouzení poměru náklady/přínosy screeningu u starších žen.
- Příčiny a léčba osteoporózy u mužů.

Evropské Komise (*tabulka 1*). Tyto zprávy pak byly v elektronické podobě rozeslány všem účastníkům schůze, takže každý mohl sestavit konkrétní dotazy, které byly v průběhu odpolední části schůze interaktivně probírány.

Účastníky schůze přivítaly předsedkyně European Parliament Osteoporosis Interest Group, **Angelika Niebler MEP** a **Mary Honeyball MEP** s konstatováním, že společným úsilím dvou výše zmíněných organizací se musí podařit prosadit zařazení osteoporózy mezi zdravotní priority vlád. Obě předsedkyně vyzvaly k co nejrychlejšímu vzniku Ujednání o osteoporóze, které by pomohlo zajistit prvořadý význam řešení problematiky osteoporózy na národní úrovni. Angelika Niebler se podělila o osobní zkušenost v jejím domovském regionu – Bavorsku, kde bylo Ujednání o osteoporóze přijato skupinou žen politické strany, ve které tato europoslankyně působí. Dále konstatovala, že se osobně zasadí o to, aby byla osteoporóza zařazena do příslušných strategií EU, programů a aktivit v oblasti zdravotnictví a výzkumu.

Prof. Juliet Compston, předsedkyně EU Osteoporosis Consultation Panel a členka výboru IOF, v následujícím příspěvku podala přehled všech dosud uskutečněných politických akcí, týkajících se osteoporózy, na evropské úrovni a rovněž vyjádřila urgentní potřebu vzniku Ujednání o osteoporóze, které by pomohlo členským zemím prosazovat doporučení Evropské komise z roku 1998 na národní úrovni.

Další vystoupení měla **Mariann Skar**, členka sekce veřejného zdravotnictví Evropské komise. Paní Skar vyjádřila podporu celé Evropské komise, zejména v oblasti prevence osteoporózy pomocí správného životního stylu, a zároveň nabídla pomoc komise při sběru dat o výskytu zlomenin. V závěru své řeči uvedla, že všichni musí pracovat společně, aby byla zajištěna včasná identifikace rizikových jedinců dříve, než se vyskytne první zlomenina a rovněž zopakovala, že známé možnosti snížení rizika vzniku osteoporózy budou plně podporovány.

Problematické kampani na zvýšení informovanosti o osteoporóze se věnovala **Mary Anderson**, koordinátorka EU Osteoporosis Consultation Panel a členka výboru IOF. Vyjmenovala mnoho vynikajících iniciativ, zaměřených jednak na poučení osob ve vysokém riziku osteoporózy, jednak na vzdělávání zdravotnických odborníků v problematice následné péče o pacienty, kteří prodělali osteoporotickou zlomeninu. Zdůraznila, že velmi aktivní byly nevýdělečné organizace, avšak potřebné je rovněž získat podporu vlád mnoha členských zemí.

O preventivních strategiích hovořily **prof. Liana Euler-Ziegler**, koordinátorka francouzské sekce Dekády kostí a kloubů a **prof. Christel Lamberg-Allardt** z finské Společnosti pro osteoporózu. Velmi často se vyskytující insuficienci kalcia a vitamínu D, spolu s nedostatkem fyzické aktivity, dali do souvislosti se stále se zvy-

šujícím počtem osteoporotických zlomenin v Evropě. Byly prezentovány preventivní strategie, zavedené vládami Francie a Finska.

O nezbytnosti doporučení (guidelines) pro správnou klinickou praxi (GCP, good clinical practice), vyplývajících z dat medicíny založené na důkazech (EBM, evidence based medicine), hovořila opět **prof. Juliet Compston**. Navrhla vznik společné zdrojové databáze typu vzorových doporučení, jimiž by se mohly řídit všechny členské země při tvorbě národních doporučení.

Péči o zlomeniny, rehabilitaci a prevenci pádů se věnoval **prof. David Marsh**, prezident Mezinárodní společnosti pro péči o zlomeniny. Vyjádřil varování, že očekávaná epidemie osteoporotických zlomenin převyšší možnosti zařízení pečujících o pacienty s frakturami.

Prof. John Kanis z pracovní skupiny WHO vyšel ve svém projevu z konstatování, že výdaje na péči o osteoporotické zlomeniny se do roku 2050 více než zdvojnásobí a dosáhnou 70 miliard euro na rok. Přitom počet a dostupnost celotělových osteodenzitometrických přístrojů k účelné diagnostice a monitorování léčby osteoporózy je v evropských zemích zatím nedostačující, když si uvědomíme, že riziko zlomeniny pro ženu nad 50 let je vyšší než riziko rakoviny prsu a srovnatelné s rizikem kardiovaskulárního onemocnění.

O významu přesných dat o výskytu osteoporotických zlomenin v jednotlivých členských zemích mluvil **prof. Olof Johnell** z pracovní skupiny WHO. Upozornil účastníky, že data o výskytu zlomenin kyčle lze relativně snadno získat z propouštěcích zpráv hospitalizovaných pacientů a že dopad všech osteoporotických zlomenin lze alespoň odhadnout z výskytu těchto zlomenin.

V poledne se všichni účastníci zasedání sešli v budově Evropského parlamentu na společném obědě se členy European Parliament Osteoporosis Interest Group a dalšími politicky činnými osobami. Při obědě probíhala neformální diskuse, při které dobrovolně vystupovali zástupci jednotlivých členských zemí. Prof. Cannata Andia, členka EU Osteoporosis Panelu zastupující Španělsko, pronesla velmi upřímné poděkování Panelu i European Parliament Osteoporosis Interest Group za jejich podporu, která velmi napomohla uskutečnění reálných kroků španělské vlády v problematice osteoporózy.

Jak již bylo zmíněno na začátku zprávy o zasedání EU Osteoporosis Panelu, odpoledne následovala diskuse nad konkrétními zprávami o stavu osteoporózy v jednotlivých zemích.

Celé zasedání shrnul **prof. Sokrates Papapoulos**, poradce EU Osteoporosis Consultation Panelu, člen Výboru IOF.

MUDr. Jitka Vokrouhlická
prof. MUDr. Juraj Payer, CSc.